

УДК 347.2/3+343.98
DOI: 10.31733/17-03-2023-720-722

Сергій КУШНІР
здобувач кафедри кримінального
процесу Національної академії
внутрішніх справ

ЗАХИСТ БІЗНЕСУ, ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ЇХ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Починаючи з 24 лютого 2022 року, в Україні триває воєнний стан. На жаль, в такий складний період ризик рейдерських атак особливо високий. Для посилення захисту бізнесу, фізичних осіб та їх майна прийнято Закон України № 2255-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству»[1].

Зокрема, цим Законом вносяться зміни до законів «Про оренду землі», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю».

Утім, чи допоможуть нововведення дієво протистояти рейдерам в сьогоднішніх умовах війни та поступового відновлення доступу до державних реєстрів? Вбачаємо за доцільне, розібратись та проаналізувати основні зміни Закону, який набрав чинності 26 липня 2022 року.

По-перше, Законом передбачено проведення реєстраційних дій ФОП та бізнесу в автоматичному режимі.

Так, одним із нововведень Закону є запровадження можливості проведення реєстраційних дій в автоматичному режимі з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг. Тобто для проведення таких дій не потрібна участь державного реєстратора.

При цьому, Законом визначений чіткий перелік реєстраційних дій, які можуть проводитись у такому режимі, а саме державна реєстрація: фізичної особи підприємцем (далі – ФОП); змін до відомостей про ФОП; припинення підприємницької діяльності ФОП, крім державної реєстрації припинення підприємницької діяльності ФОП у зв'язку з її смертю, оголошенням померлою або визнанням безвісно відсутньою; створення юридичної особи на підставі модельного статуту; змін до відомостей про юридичну особу, що проводиться виключно на підставі відомостей, зазначених керівником юридичної особи у заяві, та не потребує рішення учасників юридичної особи, зокрема зміна місцезнаходження юридичної особи, видів діяльності, інформації для здійснення зв'язку з юридичною особою; змін до відомостей про юридичну особу, що потребує рішення учасників юридичної особи (крім рішень щодо розміру статутного (складеного) капіталу, розміру часток у статутному (складеному) капіталі, складу учасників чи керівника юридичної особи), – за умови одностайного прийняття рішення такими учасниками, що підтверджується їх кваліфікованими електронними підписами; рішення про припинення юридичної особи або про відміну рішення про припинення юридичної особи, прийнятого її учасниками або відповідним органом юридичної особи, – за умови одностайного прийняття рішення такими учасниками чи відповідним органом юридичної особи, що підтверджується їх кваліфікованими електронними підписами [2].

Зауважимо, що така реєстрація здійснюється з використанням засобів електронної ідентифікації з високим рівнем довіри.

По-друге, оскарження державної реєстрації щодо нерухомого майна та бізнесу. Тобто, як і раніше рішення, дії або бездіяльність (далі – рішення) державного реєстратора можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України, його територіальних органів або до суду. При цьому, Законом конкретизовано, що рішення територіальних органів Міністерства юстиції України можуть бути оскаржені до Міністерства юстиції України або до суду, а Міністерства юстиції України – лише до суду.

Що стосується строку оскарження, то звернутися зі скаргюю можна протягом двох місяців з дня, коли особа дізналася про порушення своїх прав, але не пізніше одного року з дня прийняття рішення. Раніше такий строк становив 60 календарних днів з дня прийняття

рішення. Тобто, можливості для подання скарги в контексті строку збільшено [2].

Крім того, збільшено строк для оскарження рішень територіальних органів Міністерства юстиції України. Замість 15 календарних днів з дня прийняття рішення передбачено один місяць з дня, коли особа дізналася про порушення своїх прав, але не пізніше шести місяців з дня прийняття рішення.

Доцільно зазначити, що з дати подання скарги перебіг строку на оскарження зупиняється. У разі повернення скарги перебіг такого строку продовжується з дати повернення. Це важливо враховувати, адже у випадку повернення скарги має право повторно подати відповідну скаргу.

Також, сьогодні все більше систем переводять в електронний вигляд. Сфера державної реєстрації не стала виключенням, адже Законом дозволяється подача скарги в електронній формі з використанням засобів електронної ідентифікації з високим рівнем довіри.

У подальшому, після подачі скарги вона повинна бути розглянута протягом одного місяця з дня їх надходження. Такий строк може бути продовжено, але таким чином, щоб загальний строк розгляду скарги не перевищував 45 днів.

За результатами розгляду скарги приймається одне з таких мотивованих рішень: про задоволення скарги (якщо оскаржувані рішення не відповідають законодавству у сфері державної реєстрації); про відмову в задоволенні скарги (якщо оскаржувані рішення відповідають законодавству у сфері державної реєстрації); про залишення скарги без розгляду по суті (якщо спливає строк для подання скарги; з такого самого питання вже приймалося рішення по суті; відкрите за заявою скаржника судове провадження, предметом якого є оскарження тих самих рішень; скаргу подано особою, права якої у зв'язку з оскаржуваним рішенням не порушено або яка не має на це повноважень; за відповідною заявою скаржника) [2].

Водночас, віднині в імперативному порядку не пізніше наступного робочого дня з дня прийняття рішення воно повинне бути опубліковане на офіційному вебсайті Міністерства юстиції України чи відповідного територіального органу.

По-третє, зупинення проведення реєстраційних дій щодо нерухомого майна. Так, проведення реєстраційних дій зупиняється на підставі: судового рішення про заборону вчинення реєстраційних дій, що набрало законної сили; заяви власника об'єкта нерухомого майна про заборону вчинення реєстраційних дій щодо власного об'єкта нерухомого майна.

Слід звернути увагу, що Законом передбачені випадки, коли відповідна заява власника не буде прийнята, а саме у разі: невстановлення особи заявника; невстановлення належності об'єкта нерухомого майна заявнику на праві власності; повторного подання такої заяви, якщо не спливає п'ятиденний строк, з моменту подачі первісної заяви або реєстрації судового рішення про скасування судового рішення, на підставі якого уже зупинялось проведення реєстраційних дій [2].

По-четверте, Законом передбачено скасування процедури зупинення розгляду документів для державної реєстрації ФОП та бізнесу.

З цього часу державний реєстратор не зупинятиме розгляд документів, поданих для державної реєстрації ФОП чи бізнесу з недоліками та, відповідно, не надаватиме строк для усунення таких недоліків, а відразу відмовлятиме у державній реєстрації.

До прикладу, раніше у разі подання документів або відомостей не в повному обсязі, заявнику надавався строк для усунення таких недоліків. Натомість відповідно до Закону це є підставою для відмови у державній реєстрації.

За цих обставин, якщо протягом місяця з дня прийняття рішення про відмову заявником повторно подано документи для відповідної державної реєстрації, адміністративний збір не справляється [2].

По-п'яте, передбачається розірвання договору оренди землі лише за погодженням загальних зборів. Тобто, юридична особа – орендар землі сільськогосподарського призначення може розірвати договір оренди лише за наявності рішення загальних зборів про погодження розірвання такого договору. Це пов'язано з тим, що за Законом правочин про розірвання договору оренди (суборенди) землі сільськогосподарського призначення є значним правочином. У разі розірвання договору оренди за відсутності згоди загальних зборів, такий правочин буде вважатися нікчемним.

Водночас, таке положення не поширюється на акціонерне товариство, повне та командитне товариство, юридичну особу публічного права, а також на юридичну особу, статутом якої прямо передбачено, що такий правочин не є значним.

Відтак, внесені законодавцем зміни фактично удосконалюють існуючі та запроваджують нові механізми протидії рейдерству викликані умовами воєнного стану. Щодо нових змін, то основною з них є норма про неможливість розірвання договору оренди сільськогосподарської землі без згоди учасників товариства. З-поміж іншого, Закон оновлює правила у сфері державної реєстрації, зокрема, можливість реєстрації в автоматичному режимі, зупинення строків оскарження реєстрації. Проте, наскільки ефективними будуть такі нововведення у боротьбі з рейдерами, зможе показати лише практика.

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству : Закон України від 12 травня 2022 року № 2255-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2255-20#Text>

2. Протидія рейдерству : діє новий Закон. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/protidiya-rejderstvu-diye-novij-zakon/>

УДК 347.99

DOI: 10.31733/17-03-2023-722-724

Артем МОРОЗ

студент ННІ права та інноваційної освіти

Науковий керівник:

к.ю.н. **Марина ПОЛЩУК**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСОБЛИВОСТІ КАСАЦІЙНОГО ОСКАРЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВРЕГУЛЮВАННЯ

З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України система судочинства набула значних змін щодо законодавчого регулювання. Природа судової влади, без сумніву, відрізняє її від законодавчої влади: суди не створюють нових норм права, не ухвалюють законів, але суди, безумовно, виступають закономірною системно-визначальною завершальною стадією правотворчості, що надає правотворчості остаточної форми.

Перш за все, на нашу думку є доречним здійснити огляд змін законодавчої бази, що зумовила зміни в сфері здійснення права на звернення з касаційною скаргою. Від 26.04.2022 був зареєстрований проект закону «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України» [7]. Перш за все, хотілося б звернути увагу на те, що для всіх судів, що знаходяться на території де ведуться бойові дії були здійснені зміни, що пов'язані зі змінами територіальної підсудності. Перш за все, суди, які зазнають небезпечного впливу з боку агресора повинні змінити своє місцезнаходження на іншу, більш безпечну територію. змін набула територіальна підсудність справ, це означає, що у разі загрози життя чи неможливості проведення судового засідання допускається зміна місця знаходження суду. Відповідно до ст. 12-2 та ст. 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» закріплено положення щодо здійснення судочинства в період воєнного стану [8]. Більшість змін були пов'язані зі зміною процесуальних строків, та введенням підстави для їх перенесення через воєнний стан. [2]

Проект закону передбачає два розділи, перший розділ включає внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, що безпосередньо стосується змін в касаційному провадженні. Другий розділ буде передбачати основні питання, що стосуються набрання чинності цим законом сили. [1]

Перше, що хотілося зазначити, це впровадження в судову систему більше проваджень письмового провадження. Таким чином, усі касаційні скарги пропонується розглядати в письмовому провадженні, але, це не буде стосуватися цивільного процесу, на нашу думку, таке впровадження може негативно вплинути на систему касаційного